



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

4 Quarta docet legu[m] causa, modusq[ue] statuti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

bus Isidori: neque in aliquot exemplaribus Vaticanis Gratiani. In alio vero, omnia voce divina legitur aut precipit, ut diliges Dominum Deum tuum.

DISTINCTIO IIII.

Causa vero constitutionis legum est, humanam coercere audaciam, & nocendi facultatem refranare, sicut in eod. l. c. 20. l. id. restatur dicens.

C. I. Quare leges facte sunt.

Actus sunt autem leges, ut earum metu humana coercetur audacia, tutaque sit inter improbos innocentia, & in ipsis improbis formidato supplicio refranetur nocendi facultas.

2 ps. Præterea in ipsa constitutione legum, maxime qualitas constituendarum est observanda, ut continent in se honestatem, justitiam, utilitatem, convenientiam, & cetera quae in eod. lib. Isidor. continetur dicens.

C. II. qualis debeat esse Lex.

Fit autem lex honesta, justa, possibilis, secundum naturam, secundum patriæ consuetudinem, loco temporique conveniens, necessaria, utilis, manifesta quoque, ne aliquid per obscuritatem in captionem contineat, nullo privato commodo, sed pro communi civium utilitate conscripta.

In captionem. Antea legebatur, in cautum captionem. Restituta est vera lectio ex codicibus Isidori manuscriptis lib. 1. cap. 21. & ex impressis etiam lib. 2. cap. 10. ubi eadem scribuntur, partim ex antiquis Gratiani exemplaribus, a quibus abest dicitur, cautum. Simili vero locutione utitur Paulus l. quini. sentent. tit. 3. e. 2. Ne quis inquit, in captionem verborum in cavendo incidat.

3 ps. Ideo autem in ipsa constitutione ista consideranda sunt, quia cum leges instituta fuerint, non erit liberum iudicare de ipsis, sed oportebit iudicare secundum ipsas.

C. III. De legibus nunc est iudicandum cum insistantur, non cum instituta sunt.

Vnde Angustinus ait in lib. de vera religione c. 31.

In his temporalibus legibus, quamquam de his homines iudicent, cum eas institunt, tamen cum fuerint instituta & firmata, non licet iudici, de ipsis iudicare, sed secundum ipsas.

Leges instituantur cum promulgantur, firmantur, cum moribus attentum approbantur. Sicut enim moribus venturum in contrarium nonnulla leges hodie abrogata sunt, ita moribus attentum ipsae leges confirmantur. Vnde illud Telephori Papae (qui decrevit ut generaliter clerici a quinquagesima i. a carnibus & deliciis jejuent) quia moribus attentum approbatur non est, aliter agentes, transgressores reos non arguit.

Quinquagesima. Post hoc verbum in codicibus impressis sequitur, jejunandi propositum suscipiant, & a carnibus, & deliciis absterent: sed omnes fere manuscripti habent eo modo quo restitutum est.

Septem hebdomadibus a carne, & deliciis ante Pascha clerici abstineant.

C. IIII. Telephorus urbis Roma episcopus omnibus episcopis epistola.

Statuimus, & ut septem hebdomadas plenas ante sanctum Pascha omnes clerici in sortem Domini vocati a carne jejuent, quia sicut discreti debet esse vita clericorum a laicorum conversatione, ita & in jejunio debet esse discretio. & infra. Has ergo septem hebdomadas omnes clerici a carne & deliciis jejuent, & hymnis, & vigiliis, atque orationibus Domino inhærere die noctuque studeant.

C. V. Septiman hebdomadam Telephorus quadragesima addit.

Item Ambrosius in lib. sermonum. 1

Quadragesima sex septimanas habet, cui addidit

a Ivo par. 4. cap. 168. Panm. l. 2. c. cap. 42. b Ivo par. 4. cap. 169. Panm. l. 2. c. 143. c Ivo par. 4. c. 25. Panm. l. 2. c. 174. d al. carne, & deliciis.

Telephorus Pontifex septiman hebdomadam, & vocatum est hoc tempus quinquagesima.

¶ Sermonum. Irreverenti sunt Roma in bibliotheca Vaticana, & Mediolani in bibliotheca Monasterii S. Ambrosii sermones aliquot manuscripti, Ambrosii nomen praferentes, inter quos est sermo de sexagesima, cuius initium est: Adest tempus, unde hoc caput sumptum est.

Quod similiter de eo capitulo est intelligendum, quod B. Gregorius Augustinus Anglorum episcopo scribit dicens.

C. VI. ¶ A quinquagesima jejunandi propositum sumant, quos ecclesiastici gradus dignitates exornat.

Denique sacerdotes, & diaconi, & reliqui omnes, quos dignitas ecclesiastici gradus exornat, quinquagesima propositum jejunandi suscipiant, quo & aliquid ad pensum sanctæ institutionis adiciant, & eorum, qui in laicali ordine consistunt, observantiam, sicut loco, ita religione præcellant. De ipsa vero die dominica hæc statum, quidnam dicendum sit, cum omnes laici & seculares illa die plus solito ceteris diebus accuratius cibos carnium appetant, & nisi nova quadam aviditate usque ad medias noctes se ingurgitent, non aliter se huius sacri temporis observationem suscipere putant: quod utique non rationi, sed voluptati, imò cunctam mentis acertiam adscribendum est: unde nec à tali consuetudine averiti possunt, & ideo cum venia suo ingenio relinquendi sunt, ne forte peiores existant, si à tali consuetudine prohibeantur. Ut enim ait Salomon. b [Qui multum emungit, elicit sanguinem.] & post pauca. ¶ Par autem est, ut quibus diebus à carne animalium abstinemus, ab omnibus quoque, quæ sementinam & carnis trahunt originem, jejunemus: a lacte videlicet, caseo, & ovis, & post pauca. ¶ Ceterum piscium esus ita Christiano relinquitur, ut hoc ei infirmitatis solatium, non luxuria pariat incendium. Denique qui à carne abstinet nequaquam sumptuosiora marinarum belluarum convivia præparet. Vinum quoque ita bibere permittitur, ut ebrietatem omnino fugiamus alioqui restat, ut omnia, quæ corpori libent, similiter faciamus.

4 ps. Hac est legibus constituta sunt: tamen quis communi usu approbata non sunt, se non observantes transgressores reos non arguant, alioquin e his non obediens proprio privarentur honore: cum illi, qui sacris institutis obedire canonibus, penitus officio jubentur carere suscipio: nisi forte quis dicat hac non decernendo esse statuta, sed exhortando conscripta. Decretum vero necessitatem facit: exhortatio autem liberam voluntatem exercit.

DISTINCTIO V.

¶ Hæc, quæ de privilegiis, & ceteris infra posita scripta sunt, tam secularibus, quam ecclesiasticis legibus conveniunt. Nunc i ad differentiam naturalis iuris, & ceterorum revertamur. Naturale ius inter omnia primatum obtinet tempore, & dignitate. Capitur enim ab exordio rationalis creaturæ, nec variatur tempore, sed immutabile permanet. ¶ Sed cum naturale ius in lege & Evangelio supra dicatur esse comprehensum, quidam autem contraria his, quæ in lege statuta sunt, nunc inveniuntur concessa, non videtur ius naturale immutabile permanere. In lege & Evangelio præcipiebatur, ut mulier, si masculum pareret, quadraginta: si verò feminam, octuaginta diebus à templi cessaret ingressu: nunc autem statim post partum ecclesiam ingredi non prohibetur. Item g mulier, quæ menstrua patitur, ex lege immunda esse reputabatur: nunc autem nec statim intrare ecclesiam, nec sacra communionis mysteria percipere: sicut nec illa, quæ parit, vel illud, quod gignitur, statim post partum baptizari prohibetur.

¶ Nunc ad differentiam. In vulgari legebatur,

a Ivo par. 4. c. 29. b Proverb. 30. c al. sementinam d al. præmittitur. e Ex Gregor. infr. 25. q. 1. hæc confusa. f Levit. 12. g Ibid. 15.

